

Iako su države zapadnog Balkana počele da ulažu više novca u vetroparkove, ipak su investicije u izgradnju termoelektrane na uglj znatno veće, pokazuje nova analiza mreže CEE Benkvoč. U prilog tome govori i podatak da vlade ovih država planiraju 2.800 MW novih termoenergetski postrojenja na uglj, a samo 1.166 MW iz vetroelektrana.

Izgradnje novih termoelektrana na uglj iznose oko 4,5 milijardi evra, dok su troškovi za vetroelektrane znatno niži - kreću se oko 1,89 milijardi evra, i uglavnom je reč o privatnim investicijama. I sve to uprkos Sporazumu o Energetskoj zajednici, iz 2012. godine, kojim su se sve države iz ovog regiona obavezale da do 2020. godine, povećaju udeo obnovljive energije.

Analitičari ukazuju podatke koji govore da, recimo Srbija i Makedonija, imaju samo po jednu komercijalnu vetroelektranu u funkciji - Kula i Bogdanci 1, dok Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Albanija nemaju ni jednu. Električna energija iz solarnih fotoćelija je još veća retkost. "Trebalo, takođe, naglasiti da izgradnja novih termoelektrana na uglj nije samo u suprotnosti sa ciljevima Pariskog sporazuma, nego i sa trendovima u Evropskoj uniji. Većina članica EU odustale su od izgradnje novih termoelektrana na uglj, dok sedam zemalja uopšte ne koriste uglj. Nasuprot tome, samo prošle godine instalirano je 12.8 GW vetroelektrana, koje sada mogu da zadovolje 11,4 odsto potreba za električnom energijom", ističe se u najnovijem izveštaju mreže CEE Benkvoč.

Ukazuju i na to da sve države zapadnog Balkana raspolažu ogromnim potencijalom za ostvarivanje energetske efikasnosti, s obzirom na veliki potencijal za izgradnju vetroparkova, kao i solarnih minielektrane na krovima. Procenjuje se da bi zajedno sa postojećim hidroelektranama, ovi izvori mogli da zadovolje potražnju za električnom energijom do 2050. godine. Kad je reč o zainteresovanosti potencijalnih investitora za korišćenje energije vetra, moglo bi se zaključiti da interesovanje postoji, ali veliki problem predstavljaju zakonske barijere. Tako je, recimo, Vlada Srbije ograničila priključenje vetroelektrana na mrežu i dobijanje naknada za proizvedenu električnu energiju na nivo do 500 MW, dok u BiH to ograničenje iznosi 350 MW, što ite kako usporava realizaciju brojnih projekata. Ali uprkos tome što vlade preferiraju uglj, ne bi bila tačna procena da su planovi već gotov čin, utoliko pre što je izgradnja svih sedam planiranih termoelektrana u velikom kašnjenju. Potpisan ugovor za finansiranje ima samo jedna termoelektrana - Kostolac B3 u Srbiji, dok čak četiri nemaju važeće dozvole. U nekim slučajevima je to zbog toga jer još nije okončana procedura procene uticaja na životnu sredinu ili zbog toga što je priprema projekta tako dugo trajala da su istekle saglasnosti. Dozvole za životnu sredinu za Stanare, Banovići, Ugljevik III i Kostolac B3 su još uvek predmet sudskih sporova pokrenutih od strane udruženja civilnog društva.

- Kašnjenja u realizaciji planova za izgradnju termoelektrana na ugalj je, zapravo, prilika za preokret u energetsom sistemu dežava zapadnog Balkana. Vlade moraju konačno da priznaju da ugalj, ili uvoz, nisu jedine dve mogućnosti u elektro-energetskom sektoru. Ako zaista žele da iskoriste domaće resurse onda to mogu da pokažu kroz povećanje energetske efikasnosti i kvote za spajanje solarnih fotoćelija i vetroelektrana na mrežu - kaže Igor Kalaba iz Centra za životnu sredinu.

Prema oceni Ioane Ciute, analitičara Benkvoča, povećanje energetske efikasnosti i instalisanje solarnih fotoćelija i vetroelektrana može se realizovati brže nego izgradnja termoelektrane na ugalj. "Troškovi vetroelektrana i solarnih fotoćelija brzo padaju, tako da će najverojatnije ispasti kao bolja investicija. Ugalj više nije ekonomska opcija, kao što smo videli u Sloveniji sa katastrofalnim projektom Šoštanj 6, da ne govorim o tome da se sa ogromnim problemima suočavaju i energetske divovi, poput RWE i E.ON, koji nisu pratili brze promene u energetsom sektoru i sad plaćaju ceh", kaže Ioana Ciute.

izvor: danas.rs